

Управління освіти і науки
Волинської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Володимир ШТИХАЛЮК

ХРЕСТОМАТІЯ ХОРМЕЙСТЕРА

Навчально-методичний посібник

Випуск 1

Частина 1

ТЕРЕН
Луцьк – 2021

УДК 78.087.68 (076,6)

*Розглянуто на засіданні циклової комісії методики музичної освіти
та вокально-хорової підготовки
Луцького педагогічного фахового коледжу
КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
(протокол №2 від 05 жовтня 2021 року)*

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
(протокол №2 від 24 листопада 2021 року)*

Рецензенти:

Новакович М. О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка

Стефанишин М. С. – хормейстер, композитор, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки, заслужений діяч мистецтв України

Упорядник:

Штихалюк В. І. – автор обробок, викладач-методист хорового диригування Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Хрестоматія хормейстера: навчально-методичний посібник / автор-упорядник В. І. Штихалюк. Луцьк : КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, вип. 1, ч. 1, 2021, 64 с.

До навчально-методичного посібника «Хрестоматія хормейстера» для чоловічого хору увійшов цикл хорових мініатюр, збагачених методичним матеріалом для вокально-технічної роботи з чоловічим хором. Посібник включає обробки українських народних пісень в жанрі козацької пісні без супроводу. Хрестоматія може бути адаптована в курс вивчення хорового диригування як навчально-методичний посібник для студентів і викладачів середніх і вищих музично-педагогічних та мистецько-культурних закладів освіти.

Передмова

Хто спів черпає із джерел народу,
Вклоняється їм серцем і чолом,
Той сам стає від роду і до роду
Народним невичерпним джерелом.

Олександр Богачук

Щедра волинська земля на розмаїті мистецькі таланти. Тут споконвіків плекається співуча пісня, різне народне музикування. Найпоширенішого розмаху набуває пісня взагалі – чи то хорова, чи то групова (ансамблева), чи сольна. Тому й фольклор Волині нині відзначається своїм вокальним багатством, який безперервно служить безмежним джерелом для творчого осмислення, натхнення для багатьох творчих митців не тільки Волині, а й всієї України. На основі такого благодатного ґрунту для творчого виявлення талантів сьогодні існує численна кількість мистецьких колективів, різних хорів, вокальних ансамблів, народних і духових оркестрів.

Серед усього цього багатоголосся звертає на себе увагу багаторічний досвід засновника чоловічого вокального гурту «Козаченьки», створеного на базі Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, талановитого педагога, диригента і співака Володимира Івановича Штихалюка.

Володимир Штихалюк виявляє свої здібності митця у витончених музичних обробках і гармонізаціях пісень, його особливо цікавить українська народна пісня, яка оспівує славетні подвиги козаків, стрільців, повстанські події.

Велика любов до української народної пісні спонукала Володимира Штихалюка не лише до створення обробок народних пісень, а також написання власних на вірші волинських поетів. Обробки народних пісень перлин, як і власні твори, розкривають багатий внутрішній світ людини, великий життєвий досвід. Володимир Іванович з успіхом працював з різними чоловічими хорами. Сам має прекрасний голос – сильний баритон, тому брав участь у кращому квартеті міста «Барви Волині» Луцького педагогічного училища, тепер КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської

обласної ради. Квартет «Барви Волині» з успіхом демонстрував академічне звукове мистецтво інтонованого смислу, неоціненним джерелом якого є український народний мелос. Такий підхід з успіхом упродовж багатьох років виступав на різних сценах України, Білорусії, Польщі, Австрії, Німеччини.

У процесі творчості автор обробок народних пісень і власних творів досягає художньої виразності за рахунок тонального плану та вибору самої тональності, які великою мірою сприяють успішному виконанню цих творів у вокальних колективах.

Пісенний матеріал збірок можна пропонувати для практичної роботи хорових класів у педагогічних коледжах з диригування, юнацьких гуртків чоловічих ансамблів і хорів Волині.

Мистецькі обробки В. Штихалюка тріумфально звучали у виконанні квартету «Барви Волині» в 1983 року у Польщі в м. Замосць. А також на трьох фестивалях фольк-музики на Підляшші в Білостоку й Мельнику (1987-1989). У 1990 році у Відні (Австрії) квартет вперше репрезентував три програми українського народного вокально-хорового мистецтва.

Першу програму було представлено у залах столиці Австрії для працівників посольств країн членів ООН. Друга програма звучала в посольстві Великої Британії. А третя – Різдвяна в ратуші Відня на всеєвропейському фестивалі «Живе Різдво».

Високий рівень виконання обробок Володимира Штихалюка кварталом «Барви Волині» відзначено у пресі фахівцями Відня, котрі запрошували колектив на професійно-комерційні мистецькі концерти до Австрії.

У 1992 році на фестивалі фольк-музики в Німеччині у північній Вестфалії в місті Шваленберг звучали вокально-хорові композиції В. Штихалюка. А також за проханням мера міста Шваленберга колектив брав участь у благодійній місії з метою придбання медикаментів для Волині.

За 17 років творчої діяльності квартет «Барви Волині» дав понад 2000 концертів. Колектив має записи українських народних пісень в обробці В. Штихалюка у фонді Волинського радіо і телебачення, а також Львівського і Київського телебачення.

У процесі підготовки навчального посібника «Хрестоматія хормейстера» В. Штихалюк уважно вивчав специфіку ладово-гармонічної основи кожної пісні, стильові особливості народних мелодій, ладову структуру, тому в його обробках першоосновою є художній образ пісні, якого він досягає за рахунок змістової гармонізації та розмаїтого функціонального плану. Автор обробок не забуває при тому, що басова партія завжди повинна мати плавну мелодичну лінію, виділятися співучістю, вільним ходом та виразно творити собою основу пісні.

Кращі зразки пісенного творчого доробку В. Штихалюка опубліковані у різних репертуарних збірниках, як-от «Колядки і щедрівки» (2003), «Барви Волині» (2004), «Співає гурт «Козаченьки»» (2003) та інших.

Серед усього багатоголосся звертає на себе увагу створений В. Штихалюком чоловічий вокальний гурт «Козаченьки» у 1996 році на базі Луцького педагогічного училища (тепер КЗВО «Луцький педагогічний коледж Волинської обласної ради»).

Перший виступ гурту відбувся в 1997 році на вечорі, присвяченому 125-річчю від дня народження Богдана Лепкого. У цьому ж році колектив брав участь у Всесвітньому фестивалі мистецтв українського козацтва «Козацькому роду нема переводу», який проходив в місті Києві. Нагороджений козацькою грамотою. У 1998 році гурт «Козаченьки» брав участь у виступі на Великій раді козацтва у місті Києві та у місті Тернопіль у 2002 році. У 2002-2011 роках колектив був учасником фестивалю козацької пісні «Байда».

Створюючи репертуар для вокального гурту «Козаченьки», Володимир Штихалюк завжди підходить до вибору тематики пісень дуже виважено. Українська патріотична пісня займає чільне місце у репертуарі колективу. Про це свідчать самі назви творів «За Україну», «Наш отаман Гамалія», «Бій під Крутами», «Там на горі, на Маківці», «Ой у лісі на полянці».

Варто зазначити, що автор обробок, які входять до «Хрестоматії хормейстера», використовує форму вокально-хорових мініатюр в межах від 4 до 8, 12 і рідше до 20 тактів. У ці мініатюри В. Штихалюк втілює глибокий музичний образ за рахунок стислих гармонічних засобів, гнучкого голосоведення та дуже характерного підбору тонального плану, який надає співу особливої м'якості, ніжної співучості, а в інших моментах – сильного, компактного, вольового звучання.

Цікавою особливістю всіх вокальних фактур репертуару є їх прозорість, зручність, ефективне звучання. Тому концертні програми гурту «Козаченьки» завжди користувалися незмінним успіхом і любов'ю у нашого слухача.

Гурт «Козаченьки» був неординарним співацьким колективом, який 23 роки приносив радість і насолоду любителям української пісні.

Мирослав Стефанишин,
хормейстер, композитор, професор,
Заслужений діяч мистецтв України

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Хрестоматія хормейстера» (випуск 1) упорядкована у відповідності до завдань навчальної дисципліни «Хорове диригування» та може бути адаптована в курс вивчення хорового диригування як навчально-методичний посібник для студентів перших – четвертих курсів і викладачів середніх і вищих педагогічних, музично-педагогічних та мистецько-культурних закладів освіти.

Основне завдання посібника – допомогти викладачам і студентам у підборі необхідного вокально-хорового репертуару.

Згідно вимог програми навчальної дисципліни «Хорове диригування» систематизовано обробки українських народних пісень та основних схем диригування за курсами навчання.

1 КУРС

1 семестр 4/4, 3/4

По той бік гора
Ой устану-гляну на чорну хмару
Їхав козак за Дунай
Гей, не дивуйте, добрії люди
Розвивайся, зелений байраче
А у полі два дубочки
Ой Морозе, Морозенко
Та не жур мене, моя мати
Гей, нум, браття, всі до зброї
Розпрягайте, хлопці, коні
Засвіт встали козаченьки
Зібралися всі бурлаки
Стоїть козак на чорній кручі
Ой там за Дунаєм
Ой Січ – мати
Вечір надворі
Ой у лузі та ще й при березі
Віє вітер
Стоїть явір над водою

2 семестр 4/4, 3/4 і 2/4

Молитва із опери «Запорожець за Дунаєм»
Хата моя рублена
Копав, копав криниченьку
Ой я нещасний
Чи се ж та я криниченька
Ой лопнув обруч
Максим, Козак, Залізник

2 КУРС

3 семестр 6/8, 6/4 за 6-ти і 2 д. сх.

Ой сів пугач на могилі
Скажи мені правду
Ой у полі озерецько
Тихо, тихо Дунай воду несе
Ревуть, стогнуть гори-хвилі

4 семестр 2/2, 3/2 і 4/2 alla breve 4/4

Смутний вечір
Гей, гук, мати, гук

3 КУРС

5 семестр 5/4, 5/8 за 5-ти дольною і 2-дольною схемою

Б'ють пороги
Прощай, світе, прощай, земле
Ой полети, галко

6 семестр 9/8, 12/8 і 7-дольна схема, перемінний розмір

Ой полети, галко
Ой сів пугач на могилі
Прощай, світе, прощай, земле
Ой у полі жито копитами збито
Скажи мені правду
Зажурилась Україна
Я сьогодні щось дуже сумую
Ой горе тій чайці
Ой на горі та женці жнуть
В Царіграді на риночку
Наш отаман Гамалія
Ой у полі три криниченьки
Ревуть, стогнуть гори-хвилі
Встає хмара
За байраком байрак
Така її доля

4 КУРС

**7 семестр
диригування на «раз» в розмірах
2/4, 3/4, 3/8 в швидкому темпі**

Ой настала та чорна хмара

**8 семестр
подрібнений розмір основної
метричної долі в розмірах 4/4, 3/4
і 2/4**

Ой полети, галко

Враховуючи те, що в теперішній час недостатньо навчально-методичної, хрестоматійної української літератури з хорового диригування у чоловічому жанрі, «Хрестоматія хормейстера» (випуск 1) стане для викладачів і студентів необхідним методичним джерелом практичної диригентсько-хорової підготовки.

Молитва

з оп. "Запорожець за Дунаєм"

муз. С. Гулака-Артемовського
аранж. для чол. хору В. Штихалюка

8

Вла - ди - ко не - ба і зем - лі, взи - ва - ю - щих к То - бі з моль -

8

4

8

бо - ю, дес - ни - це - ю всіх нас свя - то - ю з ви -

8

7

8

сот не - бес - них о - сі - ни. О Бо - же, при - зри на на - род, - є -

8

11

8

ди - на бо є - си на ді - я! І бла - го - сти Тво - ї свя -

8

14

8

ті - ї сла - ви - ти бу - дем з ро - да в род. Вла - ди - ко не - ба і зем -

18

8

лі, з ви - сот не - бес - них о - сі - ни.

Владико неба і землі,
 Взивающик к Тобі з мольбою,
 Десницею всіх нас святою
 З висот небесних осіни.

О Боже, призри на народ, –
 Єдина бо єси надія!
 І благости Твої святії
 Славити будем з рода в род.

О Вітчино, на чужині
 Сини твої змарніли
 І в тузі спомини будили
 Про горя й муки всі твої!

Щасливий путь нам, Боже, дай,
 На Тебе, Спасе, уповаєм.
 В сльозах до Тебе прибігаєм,
 Побачить дай нам рідний край!

Владико неба і землі,
 З висот небесних осіни.

Добрий вечір тобі, зелена діброво

Помалу

"Доб-рий ве - чір то - бі, зе-ле-на діб-ро - во!"

5
Пе-ре-но-чуй хоч ні-чень-ку ме-не, мо-ло-до-го!"

"Добрий вечір тобі, зелена діброво!
Переночуй хоч ніченьку мене, молодого!"

"Не переночую, бо славоньку чую,
А про твою, козаченьку, головку буйную"

"Добрий вечір тобі, ти, темний байраче!
Переночуй хоч ніченьку та волю козачу!"

"Не переночую, бо жаль мені буде:
Щось у лузі сизий голуб жалібненько гуде.

Вже ж про тебе, козаченьку, вороги питають,
Щодня й ночі в темнім лузі все тебе шукають".

Гей як крикне козаченько до гаю, до гаю.
"Наїжджайте, воріженьки, сам вас накликаю!"

По той бік гора

Маршово

По той бік го-ра, по цей бік дру-га, по-між ти - ми

кру - ти - ми го - ра - ми схо - ди-ла зо - ря.

По той бік гора, по цей бік друга,
Поміж тими крутими горами
Сходила зоря.

Ой то ж не зоря, дівчина моя
З новенькими, ой та відерцями,
По водицю йшла.

"Дівчино ж моя, напій же коня,
З рубленої ой та криниченьки,
З повного відра!"

"Козаченьку ж мій, якби я твоя,
Взяла б коня за шовковий повід
Та б напоїла!"

"Дівчино ж моя, чом замуж не йшла?"
"Бідна була, по наймах служила,
Пари не знайшла."

"Дівчино ж моя, сідай на коня
Та й поїдем у чистеє поле
До мого двора.

А в мого двора нема ні кола,
Тільки стоїть кущ калини,
Та й та не цвіла.

Калино моя, чом ти не цвіла?"
"Зима люта та й цвіт оббила,
Тим я не цвіла!"

ОЙ НЕ ЗНАВ КОЗАК

Ходою

Ой не знав ко - зак, та й не знав Суп - рун,

Ой не знав ко - зак, та й не знав Суп - рун,

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef, a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat), and a 4/4 time signature. It contains the lyrics 'Ой не знав ко - зак, та й не знав Суп - рун,'. The middle and bottom staves are piano accompaniment, with the middle staff in treble clef and the bottom staff in bass clef. Both accompaniment staves begin with a common time signature of 8/8.

а як сла - вонь - ки за - жи - ти,

а як сла - вонь - ки за - жи - ти,

The second system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef, a key signature of three flats, and a 4/4 time signature. It contains the lyrics 'а як сла - вонь - ки за - жи - ти,'. The middle and bottom staves are piano accompaniment, with the middle staff in treble clef and the bottom staff in bass clef. Both accompaniment staves begin with a common time signature of 8/8.

гей, зі - брав війсь - ко слав - не за - по - різь - ке,

The third system of the musical score consists of two staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef, a key signature of three flats, and a 4/4 time signature. It contains the lyrics 'гей, зі - брав війсь - ко слав - не за - по - різь - ке,'. The bottom staff is piano accompaniment in bass clef, starting with a common time signature of 8/8.

7
8
та й пі - шов він ор - ду би - ти.

Ой не знав козак, та й не знав Супрун,
 А як славоньки зажити,
 Гей, зібрав військо славне запорізьке, } *Двічі*
 Та й пішов він орду бити.

Ой у суботу та проти неділі
 Супрун із ордою стявся,
 А у неділю, в обідню годину, } *Двічі*
 Сам в неволеньку попався.

"Ой ти, козаче, козаче Супруне!
 А де ж твої прегромкі рушніці?"
 "Гей, мої рушніці в хана у світлиці, } *Двічі*
 Сам я, молодий, у темниці".

"Ой ти, козаче, козаче Супруне!
 А де ж твої воронії коні?"
 "Гей, мої коні в хана на припоні, } *Двічі*
 Сам я, молодий, у неволі.

Ой виведіть мене на Савур-могилу,
 Сизий орел там літає,
 А з тієї могили видно Україну, } *Двічі*
 Там козацтво, як мак процвітає."

Гей, гук, мати, гук

Гей, гук, ма - ти, гук, де ко-за - ки п'ють, і ве-се - ла - я

4 та до - рі - жень - ка, ку - ди во - ни йдуть.

Гей, гук, мати, гук, де козаки п'ють,
І веселая та доріженька, куди вони йдуть. (Двічі)

Та куди ж вони йдуть, там бори гудуть,
Поперед себе та вражих панів облавою пруть. (Двічі)

Зібрались вони під рясні дуби,
Та чекаючи та й отамана на раду собі. (Двічі)

Отаман іде, як голуб гуде,
А під білою та березою головку кладе. (Двічі)

"Отамане наш, не дбаєш за нас!
Ось і, бач, наше та товариство, як розгардіяш. (Двічі)

Чи не срам тобі покидати нас
І по застумах та цього лісу блукати без нас? (Двічі)

Глянь, отамане, вже світ настає!
Ой уже ж наше та товариство коней сідлає!" (Двічі)

"Ой помру ж я, помру, не зажив слави,
Бо нема мені та долі бути батьком над вами." (Двічі)

Ой стану-гляну на чорну хмару

Поважно

Ой гля - ну

Ой, ста - ну - гля - ну

на чор-ну хма-ру,

Ой гля - ну

а з те - ї хма - ри

о - рел ви - лі-та.

Ой, стану - гляну на чорну хмару,
А з теї хмарі орел виліта.

"Ой, постій, постій, постій, не біжи,
Постій, не швидко лети!

Я не хочу бить, хочу розпросить,
А де ж ти бував, а що ж ти видав?"

"Ой, бував же я в чистому полі,
Ой, видав же я яреє жито.

Ой, видав же я яреє жито,
А в тому житі козака вбито.

Край доріженьки лежать ніженьки,
Край реберечка росте травочка,

Край реберечка росте травочка
Та ніхто до нього не признається.

Тільки призналось а три ластівки:
Перва ластівка – рідна матінка,

Перва ластівка – рідна матінка,
Друга ластівка – рідна сестриця,

Друга ластівка – рідна сестриця,
Третя ластівка – молода жона.

Де мати плаче, там річка тече,
Де сестра плаче, там озеречко,

Де сестра плаче, там озеречко,
Де жона плаче, там води нема,

Де жона плаче, там води нема,
Там води нема, трава посиха."

Ой літа орел

Широко

Ой лі-та о-рел, лі-та си - зий по-під не - бе - са - ми.

Гу-ля Мак-сим, гу - ля бать-ко сте - па - ми, лі - са - ми.

Ой літа орел, літа сизий попід небесами.
Гуля Максим, гуля батько степами, лісами. (Двічі)

Ой літа орел, літа сизий, а за ним орлята.
Гуля Максим, гуля батько, а за ним хлоп'ята. (Двічі)

Шануйтеся ж, вражі пани, скажені собаки, –
Йде Залізняк Чорним шляхом, за ним гайдамаки! (Двічі)

"А чи танцювать – так ушкварить, – аж земля трясеться!
Заспіває щиру пісню – аж лихо сміється!" (Двічі)

Їхав козак за Дунай

Помірно

Ї - хав ко - зак за Ду - най, ска - зав: «Дів - чи - но, про - щай!»

3
Ти, ко - ни - ку во - ро - нь - кий, ска - чи та гу - ляй!»

5
Ви - йшла, руч - ки за - ла - мав - ши і тя - жень - ко за - пла - кав - ши:

7
«Як ти ме - не по - ки - да - єш - тіль - ки по - ду - май?»

9

Лучше бу-ло, лучше бу-ло не хо-ди-ти, лучше бу-ло, лучше бу-ло не лю-би-ти,
 Луч - ше бу - ло луч - ше бу - ло

11

а ще кра-ще, а ще кра-ще – та й не знать, як те-пер, як те-пер за-бу-вать.
 а ще кра - ще як за-бу-вать.

Їхав козак за Дунай,
 Сказав: "Дівчино, прощай!
 Ти, конику вороненький,
 Неси та гуляй!"

Вийшла, ручки заламавши,
 І тяженько заплакавши:
 "Як ти мене покидаєш –
 Тільки подумай!"

Лучше було, лучше було не ходити,
 Лучше було, лучше було не любити,
 Лучше було, лучше було та й не знать,
 Як тепер, як тепер забувать.

"Постій, постій, козаче,
 Твоя дівчина плаче,
 Як ти мене покидаєш,
 Тільки подумай!"

"Білих ручок не ламай,
 Ясних очок не стирай,
 Мене з війни зі славою
 К собі очитай."

"Не хочу я нікого,
 Тільки тебе одного,
 Ти будь здоров, мій миленький,
 А все пропадай!"

Ой сів пугач на могилі

Поважно

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of music. The first system (measures 1-2) is in 4/4 time, with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The second system (measures 3-4) is in 6/4 time, with a key signature of two sharps (D#, G#). The third system (measures 5-6) is in 6/4 time, with a key signature of two sharps (D#, G#). The lyrics are written below the vocal line.

Ой сів пу - гач на мо-ги - лі
та й крик-нув він: "Пу-гу!" Чи не дасть бог ко-за -
чень - кам хоч на час по - ту - гу!

Ой сів пугач на могилі
Та й крикнув він: "Пугу!"
Чи не дасть бог козаченькам } Двічі
Хоч на час потугу!

Наші шаблі заржавіли,
Мушкети без курків,
Наше серце козацьке } Двічі
Не боїться турків.

Ой колись ми панували,
А тепер не будем,
Того щастя, теї слави } Двічі
Повік не забудем!

Хата моя рублена

Швиденько

Ха-та мо-я руб-ле-на-я, сі - ни на по-мос - ті,

і сам і- дуй ко-ня ве- ду до ми до ми-ло - ї в гос-ті.

до ми-ло - ї

Хата моя рублена, сіни на помості!
І сам іду, й коня веду до милої в гості. *(Двічі)*

А кінь не йде, води не п'є, він не буде пити.
Дере в голу голівоньку, хоче мене вбити. *(Двічі)*

Не мордуйся, коню жвавий, пий холодну воду,
Кріпи сили, коню чалий, не зраджу я роду. *(Двічі)*

У милої стайня гарна, коню, поспішайся!
А як мила зустріч вийде, до ніг уклоняйся. *(Двічі)*

Світи, світи, місяченьку, – до милої їду!
Тоді зайди за хмароньку, як у двір уїду. *(Двічі)*

Ой полети, галко

Поволі

Ой по - ле - ти, гал - ко, ой по - ле - ти, чор - на,
да й на Січ ри - би їс - ти; ой при - не - си, гал - ко,
ой при - не - си, чор - на, від шо - во - го віс - ти!

Ой полети, галко, ой полети, чорна,
Да й на Січ риби їсти;
Ой принеси, галко, ой принеси, чорна,
Від кошового вісти!

Ой да уже ж галці, ой да уже ж чорній
Да на Січ не літати;
Ой да уже ж галці, ой да уже ж чорній
Вістей не слухати!

Гей, ви, запорожці, гей, ви, молодії,
Да де ж ваші жупани?
Ой наші жупани поносили пани,
Самі ми пропали!

Гей, ви, запорожці, гей, ви, молодії,
Ой де ж ваші списи?
Ой і наші списи у пана у стрісі,
Самі ми у лісі!

Гей, ви, запорожці, гей, ви, молодії,
Та де ж ваші рушниці?
Ой наші рушниці у пана в світлиці,
Самі ми в темниці!

Гей, не дивуйте, добрії люди

Швидко, енергійно

Гей, не дивуйте, добрії люди,
 Що на Україні повстало.
 Там, за Дашевим, під Сорокою, } *Двічі*
 Множество ляхів пропало.
 А Перебийніс водить чимало –
 Сімсот козаків з собою.
 Рубає мечем голови з плечей, } *Двічі*
 А решту топить водою.

"Ой пийте, ляхи, води-калюжі,
 Та й води болотянії,
 А що пивали на тій Україні } *Двічі*
 Вина та меди ситнії.

Дивують панки, вражії синки,
 А що козаки вживають?
 Вживають вони шуку-рибаху } *Двічі*
 Ще й соломаху з водою.

Гей, ну козаки! Гей, ну у скоки!
 Та заберімося в боки!
 Загнали панів геть аж за Віслу, – } *Двічі*
 Не вернуться і в три роки.

Ой, чи бач, ляше, що наш Хмельницький
 На Жовтім Піску підбився?
 Од нас, козаків, од нас, юнаків, } *Двічі*
 Ні один панок не вкрився.
 Ой чи бач, ляше, як козак пляше,
 На сивім конику грає,
 З мушкетом стане, аж серце в'яне, } *Двічі*
 А пан од жаху вмирає.

Ой чи бач, ляше, що по Случ – наше,
 По костяную могилу?
 Як не схотіли, забунтували } *Двічі*
 Та й потеряли Україну.

Ой та зависли пани, зависли,
 Як чорна хмара на Віслі.
 Не допустимо ляхви із Польщі } *Двічі*
 Поки нашої жизноті.

Прощай, світе, прощай, земле

Сл. Т. Шевченка

Ходою

The musical score is written for voice and piano. It consists of two systems of staves. The first system has a treble and bass staff with lyrics: 'Про-щай, сві - те, про-щай, зем - ле, не - при - яз - ний кра - ю,'. The second system also has a treble and bass staff with lyrics: 'мо - ї му - ки, мо - ї лю - ті в хма-рі за - хо - ва - ю.' The score includes dynamic markings (mf, p, f) and a fermata over the final note.

Прощай, світе, прощай, земле,
Неприятний краю,
Мої муки, мої люті
В хмарі заховаю.

А ти, моя Україно,
Безталанна вдово,
Я до тебе літатиму
З хмари на розмову.

На розмову тихо-сумну,
На раду з тобою;
Опівночі падатиму
Рясною росюю.

Порадимось, посумуєм,
Поки сонце встане,
Поки твої малі діти
На ворога стануть.

Прощай же ти, моя нене,
Удово-небого,
Годуй діток; жива правда
У Господа Бога!

Розвивайся, зелений байраче

Жваво, чітко

Роз-ви-вай-ся, зе-ле-ний бай-ра-че, зав-тра мо-роз бу - де,

со - би - рай - ся, мо - ло - дий ко - за - че, зав - тра по - хід бу - де.

Розвивайся, зелений байраче,
Завтра мороз буде,
Собирайся, молодий козаче, } Двічі
Завтра похід буде.

"Ой раді б ми та і посідати –
Туман налягає,
Ой раді б ми та і вертатися – } Двічі
Гетьман не пускає.

"Я морозу та і не боюся,
Зараз розів'юся.
Я походу та і не боюся, } Двічі
Зараз уберуся."

Ой ми турка та і не звоюєм –
Тільки роздратуєм,
Тільки нами, нами козаками } Двічі
Дунай загардуєм."

Ой ви, галки, галки-чорнокрилки,
Сідайте додолу!
Ой ви, хлопці, хлопці-запорожці, } Двічі
Верніться додому!

А вже галки, галки-чорнокрилки
Усе поле вкрили,
А вже хлопці, хлопці-запорожці } Двічі
Жалю нарobili.

А у полі два дубочки

Помірно

The image shows a musical score for the song 'А у полі два дубочки'. It consists of two systems of music. Each system has a treble clef on the top staff and a bass clef on the bottom staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The lyrics are written below the notes. The first system covers the first four measures, and the second system covers the next four measures, starting with a measure rest of 5 measures.

А у по - лі два ду-боч - ки, тре-тій зе - ле - нень-кий,
по-ги-ба - є на Вкра-ї - ні ко-зак мо - ло - день - кий.

А у полі два дубочки, третій зелененький,
Погибає на Україні козак молоденький. (Двічі)
Погибає, погибає, либонь хоче вмерти:
"Ой ідіте, приведіте, дівчину до смерті!". (Двічі)
"Ой знати ж ти, козаченьку, не справді вмираєш,
Що ти собі перед смертю дівчину бажаєш!" (Двічі)
Умер, умер козаченько й козацька мова,
А лишився кінь вороний і ясна зброя. (Двічі)
Ой зійшлися козаченьки, до одної хати,
Взяли раду козацькую: Кому коня дати? (Двічі)
Сотникові коня дати, гетьманові — зброю,
Щоб позволив поховати козака з стрільбою. (Двічі)
Сотникові коня дати, гетьманові — зброю.
Щоб повезли, проводили козака до гробу. (Двічі)
Тешуть явір, тешуть явір, тешуть яворину,
Молодому козакові та й на домовину. (Двічі)
Тіло везуть, коня ведуть, кінь голову клонить,
Молодая дівчинонька білі ручки ломить. (Двічі)
"Ломи, ломи білі ручки й мізинного пальця,
Бо вже нема та й не буде козака-коханця". (Двічі)
Ой як взяли козаченька до гробу спускати,
Ой взяв за ним кониченько жалібненько ржати. (Двічі)

Б'ють пороги

mf *f* *mf*

Б'ють по-ро - ги, гей, гей, мі - сяць схо - дить,

spovільнюючи *f* *mf*

4 як і пер - ше схо - див... Не-ма Сі - чі,

p *p*

7 про-пав і той, хто всім вер - хо - во - див.

Б'ють пороги, гей, гей, місяць сходить,
Як і перше сходив...
Нема Січі, пропав і той,
Хто всім верховодив.

Нема Січі, гей, гей, очерети
У Дніпра питають:
"Де то ваші діти ділись,
Де вони гуляють?"

Чайка скипить, гей, гей, літаючи,
Мов за дітьми плаче;
Сонце гріє, вітер віє
На степу козачім.

Ой у полі жито копитами збито

Поволі

Ой у по - лі жи-то ко-пи-та - ми зби-то, під бі-ло-ю

1. бе-ре-зо - ю ко-за-чень - ка вби-то. ко - за-чень-ка вби - то.

Для закінчення при повторі 1 куплету

Ой у полі жито копитами збито,
Під білою березою козаченька вбито.

Ой убито, вбито, затягнуто в жито,
Червоною китайкою личенько накрито.

Ой як вийшла мила, голубонька сива,
Як підняла китаєчку та й заголосила.

Ой вийшла другая, та вже не така,
Як підняла китаєчку та й поцілувала.

Ой як вийшла третя з-під білої хати:
"Було ж тобі, вражий сину, нас трьох не кохати!"

Ой Морозе, Морозенку

(пісня про Морозенку)

Помірно

Ой Мо-ро - зе, Мо-ро - zen - ку, ти слав-ний ко - за - че,

за то - бо - ю, Мо-ро - zen - ку, вся Вкра - ї - на пла - че.

Ой Морозе, Морозенку, ти славний козаче,
За тобою, Морозенку, вся Україна плаче.
Ой не так же Україна, ой як рідна мати,
Заплакала Морозиха, стоя біля хати.
Не плач, стара Морозиха, не плач, не журися,
Ходім з нами, козаками, меду-пива нап'ємся.
– Чогось мені, козаченьки, мед вино не п'ється,
А десь мій син Морозенко з ворогами б'ється.
Бились зранку козаченьки до ночі глухої,
Козаків лягло чимало, а татар утрьох.
Ні один козак не здався живим у неволю:
Полягли всі, не вернуться ні один додому.
Не вернувся й Морозенко, голова завзята –
Замучили молодого вороги прокляті!
Вони ж його не стріляли і на чверті не рубали,
Тільки з його, молодого, живцем серце взяли.
Взяли його, поставили на Савур-могілу:
"Дивись тепер, Морозенку, на свою Україну!"
Вся та мила Україна славою покрита,
Лютим горем та сльозами, та кров'ю полита.
Та й горе, тії сльози не пропали марно,
А на довгій перелазі будуть сходи гарні.
Буде нива зеленіти, зерно наливатись,
А над нею душу гріти, серце звеселятись.
А діждемо, будем живі, сонечко засяє,
І на нашій рідній ниві, і в нашому краї.
І поки над усім миром світить сонце буде,
Сії думи, сії пісні не забудуть люди.

Копав, копав криниченьку

Andantino

Ко - пав, ко - пав кри - ни - чень - ку не - ді - лень - ку - дві...

Лю-бив ко-зак дів-чи-нонь-ку лю-дям - не со-бі. Ой, жаль,

жаль ме - ні бу - де: візь - муть ї - ї лю - ди! Візь - муть

ї - ї лю - ди - мо я не бу - де! Ой, жаль, жаль!

Копав, копав криниченьку неділеньку-дві...

Любив козак дівчиноньку людям – не собі.

Приспів:

Ой, жаль, жаль мені буде – візьмуть її люди!

Візьмуть її люди – моя й не буде! Ой, жаль, жаль!...

А вже з тої криниченьки орли воду п'ють,

А вже ж мою дівчиноньку до шлюбу ведуть.

Приспів.

Один веде за рученьку, другий за рукав,

Третій стоїть, гірко плаче – любив, та не взяв.

Приспів.

Скажи мені правду

Andantino

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of music. The first system (measures 1-4) has a tempo marking of 'Andantino'. The second system (measures 5-8) begins with a measure number '5' above the staff. The third system (measures 9-12) includes first and second endings, marked '1.' and '2.' above the staff. The lyrics are written below the vocal line in Ukrainian.

Ска-жи ме-ні прав-ду, мій доб-рий ко- за-че, що ді-я-ти сер-цю, ко-
ли за-бо - лить? Як сер-це за - стог-не і гір-ко за - пла-че, як ду-же без
щас - тя во - но за - ще - мить. Як сер-це за - мить.

Скажи мені правду, мій добрий козаче,
Що діяти серцю, коли заболить?
Як серце застогне і гірко заплаче,
Як дуже без щастя воно защемить.

Як горе, мов терен, всю душу поколе,
Коли відцуралось від тебе усе,
І ти, як сухеє перекотиполе,
Не знаєш, куди тебе вітер несе.

Отак і на світі: хто рано почує,
Як сонце заб'ється, як серце зітхне,
Той рано заплаче, а доля жартує:
Поманить, поманить та ген полине.

Зажурилась Україна

Повільно

The image shows a musical score for the song 'Zazhurilas' Ukraina'. It consists of two systems of music. The first system starts with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 3/4 time signature. The melody is written on a single staff, and the bass line is on a second staff. The lyrics are: 'За-жу-ри - лась Ук-ра-ї - на, бо ні-чим про - жи - ти.' The second system starts with a treble clef, a key signature of two sharps, and a 3/4 time signature. The melody is written on a single staff, and the bass line is on a second staff. The lyrics are: 'Гей! Ви-топ-та-ла ор - да кінь - ми ма-лень-кі - ї ді-ти.' The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Зажурилась Україна, бо нічим прожити.
Гей! Витоптала орда кінями маленькі діти. (Двічі)

Ой маленьких витоптала, великих забрала.
Гей! Як зайняли, то й погнали до пана, до хана. (Двічі)

Ой ти станеш на воротах, а я в закаулку.
Гей! Дамо тому стиха лиха та вражому турку. (Двічі)

Ой ти станеш з шабелькою, а я з кулаками,
Гей! Щоб слава не пропала поміж козаками. (Двічі)

Ой я нещасний

Протяжно

Ой я не-щас-ний, що ма-ю ді-я-ти? По-лю-бив дів-
чи-ну, та й не мо-жу взя-ти. Та й не мо-жу взя-ти, що за-ру-че-
на-я, до-ле ж мо-я, до-ле, до-ле не-щас-на-я

Ой я нещасний, що маю діяти?
Полюбив дівчину, та й не можу взяти.
Та й не можу взяти, що заручена,
Доле ж моя, доле, доле нещасная.

Хлопче-молодче, який ти ледащо!
Задумав жениться, сам не знаєш нащо!
Будеш ти, небоже, долю проклинати,
Будеш кулаками сльози утирати.

Виплечеш ти очі та не знайдеш долі,
Сам же ти загинеш, як билина в полі.
Нащо тобі, хлопче, жінка черноока?
У козака жінка – шабля біля бока.

Я сьогодні щось дуже сумую

Помірно, сумно

Я сьогодні щось дуже сумую, про козацьку долю зга-

дав, ще й про славу свою не забуду, – що ко-

лись я, як сокіл, літав. Бо ро

Я сьогодні щось дуже сумую,
Про козацьку долю згадав,
Ще й про славу свою не забуду, –
Що колись я, як сокіл, літав.

Боронив свою рідну Україну,
Не боявся я лютих татар.
І не думав, що в полі загину,
Як громив я лихих яничар.

А тепер все пройшло, все минуло,
Чорна хмара над морем лягла.
І на горі синам України
Гірка доля у гості прийшла.

Плачуть гори і плачуть долини,
Плачуть ріки і плачуть моря,
Що з наказу змії Катерини
Кров'ю плаче козацька земля.

Ой горе тій чайці

Сл. і муз. І. Мазепи

Ой го - ре тій чай - ці, ча-єч - ці - не-бо - зі, що ви -

5
ве-ла ча-є - ня - ток при би - тій до - ро-зі. Що ви ро-зі.
1. 2.

Ой горе тій чайці, чаєчці-небозі,
Що вивела чаєняток при битій дорозі. (Двічі)

А по тій дорозі ішли чумаченьки,
Знайшли вони у гніздечку чаєнят маленьких. (Двічі)

А чаєчка в'ється, об дорогу б'ється,
До дороги припадає, чумаків благає. (Двічі)

"Ой ви, чумаченьки, ви добрії люди,
Верніть моїх чаєняток, то добре вам буде." (Двічі)

Та не жур мене, моя мати

Запорізька жалібна козацька пісня

Та не жур ме - не, мо - я ма - ти,
бо я й сам жу - рю - ся, ой як ви -
йду за во - ро - та, од віт - ру ва - лю - ся.

Та не жур мене, моя мати,
Бо я й сам журюся,
Ой як вийду за ворота,
Од вітру валюся.

Ой осідлаю кониченька,
Коня вороного,
Нехай несе в чисте поле
Мене молодого.

В чистім полі тирса шумить,
Катран зеленіс.
В чистім полі своя воля,
Що й серце німіс.

Гей нум, браття, всі до зброї

Гей, нум, брат-тя, всі до зброї – на герць по-гу-ля-ти, сла-ву здо - бу-

ва - ти! Ой чи пан, чи про-пав – дві-чі не вми-ра - ти.

Гей, ну - мо, хлоп - ці, до збро - ї! збро - ї!

Гей, нум, браття, всі до зброї – на герць погуляти,
Славу здобувати!

Приспів:

Ой чи пан, чи пропав – двічі не вмирати.
Гей, нумо, хлопці, до зброї!

Гукнемо із гаківниць, вдаримо в гармати,
Блиснемо шаблями.

Приспів.

Нам pomoже Святий Юрій і Пречиста Мати
Слави здобувати!

Приспів.

Ой на горі та жєнці жнуть

Ой на го - рі

Ой на го-рі та жєнці жнуть, а по-під го-ро - ю,

4 я - ром-до-ли - но - ю ко-за-ки йдуть. Гей, до-ли-но-ю,

7 гей, гей, ши - ро - ко - ю, ко-за-ки йдуть. 1. ко-за-ки йдуть. 2. ко-за-ки йдуть.

Ой на горі та жєнці жнуть, (Двічі)
 А попід горою, яром-долиною козаки йдуть.
 Гей, долиною, гей, гей, широкою, козаки йдуть. (Двічі)

Попереду Дорошенко (Двічі)
 Веде своє військо, військо запорізьке, хорошенько.
 Гей, долиною, гей, гей, широкою, хорошенько. (Двічі)

А позаду Сагайдачний, (Двічі)
 Що проміняв жінку на тютюн, на люльку, необачний.
 Гей, долиною, гей, гей, широкою, необачний. (Двічі)

"Гей, вернися, Сагайдачний, (Двічі)
 Візьми свою жінку, віддай тютюн-люльку, необачний!
 Гей, долиною, гей, гей, широкою, необачний!" (Двічі)

"Мені з жінкою не возиться, (Двічі)
 А тютюн та люлька козаку в дорозі знадобиться!
 Гей, долиною, гей, гей, широкою, знадобиться. (Двічі)

Гей, хто в лісі, озовися! (Двічі)
 Та викрешем вогню, та закурим люльку, не журися!
 Гей, долиною, гей, гей, широкою, не журися!" (Двічі)

Чи се ж тая криниченька

Широко

The musical score is written in a 2/4 time signature with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). It consists of three systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are written below the vocal line.

Чи се ж та-я кри-ни-чень-ка, що я во-ду брав, чи се ж та-я
дів - чи-нонь - ка, що я ї ко - хав? Ой жаль сер-цю бу-де, -
візь-муть ї - ї лю-ди, мо - я вже не бу-де, не-до-ле мо - я.

Чи се ж тая криниченька, що я воду брав,
Чи се тая дівчинонька, що я ї кохав?

Приспів:

Ой жаль серцю буде, – візьмуть її люди,
Моя вже не буде, недоле моя.

А у тої криниченьки новий ключ-відро,
А вже мене дівчинонька забула давно.

Приспів.

Один веде за рученьку, другий за рукав,
А мені ся серце крає, що я ї не взяв.

Приспів.

Ой лопнув обруч

mf

Ой лоп - нув об-руч та й ко - ло ба - ри - ла, дів - чи - на

6

p

ко-за-ка та і об-ду - ри - ла. Ой ду - ма-ло-ся, пе-ре-ду -

12

ма-ло-ся, о - дур го - ло - ву бе-ре, що да - ле - ко він жи-ве.

Ой лопнув обруч та й коло барила,
Дівчина козака та і обдурила.

Приспів:

Ой думалося, передумалося,
Одур голову бере, що далеко він живе.

Ой чия ж то хата незаметена,
Ой чия ж то дівчина незаплетена?

Приспів:

Ой чия ж то хата незарублена,
Ой чия ж то дівчина незаручена?

Приспів:

Ой лопнув обруч коло діжечки,
Дівчата мої, сиріжечки!

Приспів:

Розпрягайте, хлопці, коні

Помірно

Роз-пря - гай - те, хло - пці, ко - ні та й ля - гай - те спо - чи-

вать,

Розпрягайте, хлопці, коні та й лягайте спочивать,
А я піду в сад зелений, в сад криниченьку копать. (Двічі)

Копав, копав криниченьку у вишневому саду –
Чи не вийде дівчинонька рано-вранці по воду? (Двічі)

Вийшла, вийшла дівчинонька рано-вранці воду брать,
А за нею козаченько веде коня напувать. (Двічі)

Просив-просив відеречко – вона йому не дала,
Дарив-дарив їй колечко – вона його не взяла. (Двічі)

"Знаю, знаю, дівчинонько, чим я тебе розгнівив, –
Що я вчора із вечора із другою говорив. (Двічі)

Вона ростом невеличка, ще й літами молода,
Руса коса до пояса, в косі стрічка голуба". (Двічі)

Ой у полі озеречко

Не поспішаючи

Ой у по-лі о-зе-реч - ко, там пла-ва-ло ві-де-реч - ко,
там ко - за-ки мо-ло - ді-ї ко-ни-чень-ки на-пу - ва - ли.

Ой у полі озеречко, там плавало відеречко,
Там козаки молодії кониченьки напували. (Двічі)

Кониченьки напували, своїх коней годували,
Коні іржуть, води не п'ють, вони собі похід чують. (Двічі)

"Коли б же ви, воронії, а походу не сходили,
Як же ви мою головоньку а навіки утопили! (Двічі)

Утопили головоньку у чужую стороньку,
У чужую сторононьку, да на чужу чужиноньку!" (Двічі)

Злетів півень на ворота та й і крикнув "Кукуріку!"
Не сподівайсь мати сина а з походу вже довіку. (Двічі)

ЗАСВІТ ВСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ

Пожвавлено, бадьоро

The image shows a musical score for the song 'Засвіт встали козаченьки'. It consists of two systems of music. The first system has a treble clef with a '8' below it and a bass clef. The melody is in 4/4 time, key of B-flat major. The lyrics are: 'За-світ вста - ли ко-за-чень - ки, в по-хід з по-лу-но - чі, ко-за-чень-ки'. The second system starts with a '5' above the treble clef. It features a repeat sign and two endings. The lyrics are: 'ви-пла-ка-ла Ма - ру-сень-ка сво - ї яс-ні о - чі. о - чі.' The first ending leads back to the beginning of the second system, and the second ending leads to a final cadence.

Засвіт встали козаченьки в похід з полуночі,
Виплакала Марусенька свої ясні очі. (Двічі)

"Не плач, не плач, Марусенько, не плач, не журися,
Та за свого миленького Богу помолися." (Двічі)

Стоїть місяць над горою, а сонця немає.
Мати сина в доріженьку слізно проводить. (Двічі)

"Іди, іди, мій синочку, та не забаряйся,
За чотири неділеньки додому вертайся!" (Двічі)

"Ой рад би я, матусенько, скоріше вернуться,
Та щось кінь мій вороненький в воротях спіткнувся. (Двічі)

Ой, Бог знає, коли вернусь, в якую годину,
Прийми ж мою Марусеньку, як рідну дитину." (Двічі)

"Ой рада б я Марусеньку за рідну прийняти,
Та чи ж буде вона мене, сину, шанувати?" (Двічі)

"Ой не плачте, не журіться, в тугу не вдавайтесь, –
Заграв мій кінь вороненький, назад сподівайтесь!" (Двічі)

Зібралися всі бурлаки

Повільно, тужливо

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of music. Each system has a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a bass clef staff. The key signature has four sharps (F#, C#, G#, D#) and the time signature is 4/4. The lyrics are written below the vocal line. The first system covers measures 1-4, the second system covers measures 5-8, and the third system covers measures 9-12. The piano accompaniment features a steady bass line with chords and some melodic movement in the right hand.

Зі - бра - ли - ся всі бур - ла - ки до рід - но - ї ха - ти:

5
8 "Тут нам ми - ло, тут нам лю - бо жур - би за - спі - ва - ти.

9
8 Тут нам ми - ло, тут нам лю - бо жур - би за - спі - ва - ти."

Зібралися всі бурлаки до рідної хати:
"Тут нам мило, тут нам любо журби заспівати. (Двічі)

Ти, царице Катерино, що ж ти наробила?
Край веселий, степ широкий панам роздарила! (Двічі)

Багатому роздарила від краю до краю,
А бідному заставила там, де поховують. (Двічі)

Ти, царице Катерино, змилуйся над нами,
Верни нашу Україну з рідними степами! (Двічі)

Грай же котрий на бандуру – сумно так сидіти...
Що діється на Україні – ой чий ж ми діти?" (Двічі)

В Царіграді, на риночку

Широко

В Ца-рі - гра - ді, на ри-ноч - ку, ох і там п'є

Бай - да мед-го-рі-лоч-ку та не день, не ніч-ку, та не го-ди-ноч-ку.

В Царіграді, на риночку,
 Ох і там п'є Байда мед-горілочку
 Та не день, не нічку, та не годиничку.
 Ой п'є Байда та й кивається,
 На свого щюру поглядається: (Двічі)
 "Ой щюро ж мій молоденький!
 Та чи будеш мені вірнесенький?" (Двічі)
 Цар турецький к йому присилає,
 Байду к собі підмовляє: (Двічі)
 "Ой ти, Байдо та славнесенький!
 Будь мені лицар та вірнесенький, (Двічі)
 Возьми в мене та царівночку,
 Будеш паном на всю Україночку!" (Двічі)
 "Твоя, царю, віра проклятая,
 Твоя царівночка поганая!" (Двічі)
 Ой крикнув цар на свої гайдуки:
 Возьміть Байду добре в руки,
 На гак ребром зачепіте!"
 Ой висить Байда та й не день, не два,
 Не одну нічку та й не годиничку. (Двічі)

Ой висить Байда тай гадає,
 Та на свого щюру споглядає, (Двічі)
 Та на свого щюру молодого,
 І на свого коня вороного. (Двічі)
 "Ой щюро ж мій молодесенький!
 Подай мені лучок та тугесенький! (Двічі)
 Подай мені тугий лучок
 І стрілочок цілий пучок! (Двічі)
 Ой бачу я три голубочки,
 Хочу я вбити для його дочки. (Двічі)
 Де я мірю, там я вцілю,
 Де я важу, там я вражу!" (Двічі)
 Ой як стрілив – царя вцілив,
 А царицю – в потилицю,
 Його доньку – в головоньку.
 "Ото ж тобі, царю, за Байдину кару!
 Було тобі знати, як Байду карати: (Двічі)
 Було Байді голову і зтяти,
 Його тіло поховати, (Двічі)
 Вороним конем їздити,
 Хлопця собі зголубити!" (Двічі)

Стоїть козак на чорній кручі

Помірно

Сто-їть ко-зак на чор-ній кру-чі, в за-ду-мі буй-на го-ло-
ва, і з ним дів-чи-на чор-но-бри-ва, в не-ї роз-пле-те-на ко-са.

Стоїть козак на чорній кручі,
В задумі буйна голова,
І з ним дівчина чорнобрива,
В неї розплетена коса.

Повіяв вітер, вітер буйний,
Зайшлося серце від жалю,
Бо козак їде на чужину,
Лишає дівчину одну.

Ой, куди їдеш, від'їжджаєш,
Нещасна доленько моя?
На кого мене покидаєш,
Для кого русая коса?

Ой, Галю, серце, рибка моя,
Я їду в дальній края,
Та за Україну нашу рідну
Ладнаю шаблю і коня.

Ой там за Дунаєм

Largo

The musical score is written for voice and piano. It consists of two systems of music. The first system has four measures. The vocal line starts with a rest in the first measure, then sings 'Ой там за Ду - на' in the second measure, followed by a long note 'єм,' in the third measure. The piano accompaniment starts with a rest in the first measure, then plays a rhythmic pattern in the second measure, and continues with chords in the third and fourth measures. The second system also has four measures. The vocal line starts with 'Ой там за Ду' in the first measure, 'там за ти-хим Ду - на' in the second measure, and 'єм' in the third measure. The piano accompaniment continues with chords in the first and second measures, and then a more active line in the third and fourth measures. The key signature has four sharps (F#, C#, G#, D#) and the time signature is 4/4.

Ой там за Ду - на - єм,
Ой там за Ду
там за ти-хим Ду - на - єм
Ой там за Ду-на - єм,
мо - ло - мо - ло-дець гу - ля - є,
мо - ло - мо - ло-дець гу - ля - є.

Ой там за Дунаєм,
Та за тихим Дунаєм
Молодець гуляє. (Двічі)

Молодець гуляє,
Та молодець гуляє,
На той бік гукає: (Двічі)

Подай перевозу,
Та подай перевозу –
Я перевезуся! (Двічі)

На свою Україну,
Та на свою Україну
Ще раз подивлюся. (Двічі)

Тихо, тихо Дунай воду несе

Largo

Музична партитура першого системного зразка. Вона складається з трьох нотних ліній: верхньої (сопрано), середньої (альто) та нижньої (тенор). Ключові знаки: дві бемолі (б-б) та 4/4 такт. Темпозначення: Largo. Підлінійний текст: Ти - хо, ти - хо Ду - най во - ду не - се.

Музична партитура другого системного зразка, починаючи з номеру 4. Вона складається з трьох нотних ліній: верхньої (сопрано), середньої (альто) та нижньої (тенор). Ключові знаки: дві бемолі (б-б) та 4/4 такт. Темпозначення: Largo. Підлінійний текст: Ти - хо, ти - хо Ду - най во - ду не - се.

Тихо, тихо Дунай воду несе, (Двічі)

А ще тихше дівка косу чеше. (Двічі)

Чеше, чеше та на Дунай несе: (Двічі)

– Пливи, косо, тихо за водою, (Двічі)

А я піду слідом за тобою. (Двічі)

Наш отаман Гамалія

Сл. Т. Шевченка
Мелодія народна

Andante maestoso

Наш о - та - ман Га - ма - лі - я, о - та - ман зав - зя -

- тий: зі-брав хлоп-ців та й по-ї-хав по мо-рю гу-ля - ти.

жи - ні. Що не дав ти то - ва-рис-тву зги-нуть на чу-жи - ні.

Наш отаман Гамалія, отаман завзятий:
Зібрав хлопців та й поїхав по морю гуляти.

По морю погуляти, слави здобувати.
Із турецької неволі братів визволяти.

Ой приїхав Гамалія аж у ту Скутару, –
Сидять брати-запорожці, дожидають кари.

Ой, як крикнув Гамалія: "Брати, будем жити, –
Будем жити, вино пити, яничара бити!"

Вилітали запорожці на лан жито жати;
Жито жали, в копи клали, гуртом заспівали:

"Слава тобі, Гамаліє, на весь світ великий,
Що не дав ти товариству згинуть на чужині." (Двічі)

Ой Січ-мати

Помалу

Ой, Січ-ма-ти, ой, Січ-ма - ти, а ве-ли-кий Луг – бать - ко...

Гей, що в Лу - зі до-бре за-ро-би - ти, та у Сі - чі про-пи - ти.

The image shows a musical score for the song 'Ой Січ-мати'. It consists of two systems of music. The first system is marked 'Помалу' (Ad libitum) and features a treble and bass clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a 3/4 time signature. The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The lyrics are: 'Ой, Січ-ма-ти, ой, Січ-ма - ти, а ве-ли-кий Луг – бать - ко...'. The second system starts at measure 5 and continues the melody and accompaniment. The lyrics are: 'Гей, що в Лу - зі до-бре за-ро-би - ти, та у Сі - чі про-пи - ти.' The score includes various musical notations such as notes, rests, and accidentals.

Ой, Січ-мати, ой, Січ-мати, а великий Луг – батько...
Гей, що в Лузі добре заробити, те у Січі пропити.

Та літає орел, та літає орел сизий по високій високості,
Ой плаче козак, плаче старесенький, та по своїй молодості.

Ох, і молодосте одрадоште, на серденьку своя воля –
Що всі люди п'ють та гуляють, тільки моя бідна доля.

Літа мої молодії, де ви ся поділи?
Ой, чи в луги, чи в байраки геть від мене відлетіли?

Козацькая здобиченька марно пропадає:
Тиждень козак заробляє, за один день пропиває.

Ой у полі три криниченьки

Помірно

Ой у по-лі три кри-ни-чень-ки, лю-бив ко-зак три дів-чи-нонь-ки:

3
чор-ня - ву-ю та бі - ля-ву-ю, тре-тю руду пре-по - га-ну-ю.

Ой у полі три криниченьки,
Любив козак три дівчиноньки:
Чорнявую та білявую,
Третю руду препоганую.

"Що чорнявую з душі люблю,
На біляву залицяюся,
А з рудою, препоганою,
Хіба піду, розпрощаюся".

"Чи ж я тобі та й не казала,
Як стояли під світлицею:
Не їдь, не їдь та у Крим по сіль,
Бо застанеш молодицею".

"Любив я тебе дівчиною,
Любитиму й молодицею,
Довго, довго буду ждати,
Поки станеш удовицею".

Чи всі тії та сади цвітуть,
Що весною розвиваються,
Чи всі тії та вінчаються,
Що любляться та кохаються?

Половина тих садів цвіте,
Половина розвивається,—
Одна пара та вінчається,
А другая розлучається.

Вечір надворі

Помірно

Ве-чір на - дво-рі, ніч на-сту - па - є, ви-йди, дів - чи-но,

сер-це ба - жа - є, ви-йди, дів - чи-но, сер-це ба - жа - є.

Вечір надворі, ніч наступає,
Вийди, дівчино, серце бажає. (Двічі)

Ой вийди, ой вийди, як виходила,
Промов словечко, як говорила. (Двічі)

Не вийду, козаче, не вийду з тобою,
Бо я свої ніжки та й приморожу. (Двічі)

Не бійся, дівчино, не бійся морозу,
Я ж твої ніжки в шапочку уложу. (Двічі)

Вечір надворі, ніч наступає,
Вийди, дівчино, серце бажає. (Двічі)

Ой у лузі та ще й при березі

В

Помірно
mf

Ой у лу - зі та ще й при бе - ре - зі чер - во - на ка -

4

f

По - ро - ди - ла мо - ло - да дів - чи - на
ли - на...

7

mf

хо - ро... хо - ро - шо - го си - на. си - на.

Ой у лузі та ще й при березі червона калина...

Породила молода дівчина хоро... хорошего сина.

Вона ж його, ой та породила в зеленій діброві,

Та й не дала тому козакові ні щастя, ні долі.

"Було б тобі, моя рідна мати, цих брів не давати,

Було б тобі, моя рідна мати, щастя... щастя-долю дати!"

Розвивайся, зелений байраче, завтра мороз буде;

Убирайся, молодий козаче, завтра, завтра похід буде!

"Я морозу та і не боюся, зараз розів'юся!"

"Я походу та і не боюся, зараз... зараз уберуся!"

"Ой ви, галки, галки-сизокрилки, сідайте додолу,

Ой ви, хлопці, хлопці-запорожці, верніть... верніться додому!"

"Ой, ради б ми та і посідати, туман налягає;

Ой ради б ми та і вертатися, гетьман... гетьман не пускає!

А ми турка та і не звоюєм, тільки роздратуєм.

Тільки нами, нами, козаками, Дунай... Дунай загардуєм."

А вже галки, галки-сизокрилки круту гору вкрили,

А вже хлопці, хлопці-запорожці, жалю... жалю нарobili.

Максим, козак Залізняк

Маршово, легко

The image shows a musical score for the song 'Максим, козак Залізняк'. It consists of two systems of music. The first system starts with a treble clef, a key signature of three sharps (F#, C#, G#), and a 2/4 time signature. The melody is written on a single staff, and the bass line is on a separate staff below. The lyrics are: 'Мак-сим, ко - зак За - ліз-няк, ко-зак з За-по - ро - жжя,'. The second system starts with a measure rest of 5 measures, followed by a repeat sign. The melody continues on the treble staff, and the bass line continues on the lower staff. The lyrics are: 'як ви - ї - хав на Вкра - ї - ну, як пов - на - я ро - жа!'. The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and rests.

Максим, козак Залізняк, козак з Запорожжя,
Як виїхав на Україну, як повная рожа. (Двічі)

Зібрав війська сорок тисяч в місті Жаботині;
Обступили город Умань у одній годині. (Двічі)

Обступили город Умань, поробили шанці.
Ударили з семи гармат у середу вранці. (Двічі)

Ударили з семи гармат у середу вранці
Накидали за годину ляхів повні шанці. (Двічі)

Отак козак Залізняк з ворогами бився
І за те він вічної слави гарно заручився! (Двічі)

СМУТНИЙ ВЕЧІР

Поволі

The musical score is written for voice and piano. It consists of two systems of staves. The first system has three measures with lyrics: 'Смут-ний ве - чір, смут-ний ра-нок, смут-ний ве - чір,'. The second system has four measures with lyrics: 'смут-ний ра - нок, десь по - ї - хав мій ко - ха - нок.' The music features a variety of time signatures: 3/2, 4/4, 3/2, and 2/4. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The piano accompaniment is primarily block chords and simple rhythmic patterns.

Смутний вечір, смутний ранок *(Двічі)*
Десь поїхав мій коханок.

А він їде, а я бачу: *(Двічі)*
Він сміється, а я плачу.

Пустив коня на долину, *(Двічі)*
Сам ліг спати на хвилину.

Спить хвилину, спить – другу, *(Двічі)*
Ще й спить – третю, щасливу.

Де взялася чорна хмара, *(Двічі)*
А за нею дівка вбрана.

Та вирвала травиченьку, *(Двічі)*
Та вдарила по личеньку.

"Встань, козаче, годі спати, *(Двічі)*
Бо йдуть турки коня брати.

Бо йдуть турки з татарами, *(Двічі)*
Візьмуть коня з поводами.

Візьмуть коня, ще й сідельце, *(Двічі)*
Тебе заб'ють, моє серце!

Коня візьмуть, інший буде, *(Двічі)*
Тебе заб'ють, — вже не буде".

Віє вітер

Lento con dolore

The image shows a musical score for the song 'Віє вітер'. It consists of two systems of music. The first system starts with a treble clef, a bass clef, and a 4/4 time signature. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The tempo/mood is 'Lento con dolore'. The first system includes the lyrics: 'Ві - є ві - тер, ві - є буй - ний, ду - би на - ги - на - є,'. The second system starts with a measure rest of 5 measures, then continues with the lyrics: 'си - дить ко - зак на мо - ги - лі та й віт - ру пи - та - є:'. The score includes dynamic markings like *mp*, *mf*, and *f*, and various musical notations such as slurs, ties, and repeat signs.

Віє вітер, віє буйний, дуби нагинає,
Сидить козак на могилі та й вітру питає: (Двічі)

"Скажи, вітре, скажи, буйний, де козацька доля?
Де фортуна, де надія, де слава і воля?" (Двічі)

Йому вітер одвічає: "Знаю, – каже, – знаю,
Твоя доля козацька в далекому краю. (Двічі)

Лежить вона затоптана сірими волами".
Почув козак та й заплакав дрібними сльозами. (Двічі)

Стоїть явір над водою

Сто - їть я - вір над во - до - ю,
в во - ду по - хи - лив - ся, на ко - за - ка
при - го - донь - ка - ко - зак за - жу - рив - ся.

Стоїть явір над водою, в воду похилився,
На козака пригодонька – козак зажурився.
Не хилися, явороньку, ти ще зелененький;
Не журися, козаченьку, ти ще молоденький.
Не рад явір хилитися – вода корінь мие!
Не рад козак журитися – так серденько ние!
Уродився козаченько, вдався, уродився,
А у степу край дороги ляхам знадобився.
Ой узали в неволеньку, забили в кайдани.
Як забили у кайдани, ведуть перед пани;
У неділю до схід сонця усі дзвони дзвонять,
Молодого козаченька у кайданах водять.
Як привели перед пани, кайдани опали;
Ударились вражі пани об поли руками.
"Десь у тебе, козаченьку, отець-мати жива,
А що тобі, молодому, фортуна служила..."
"Ой хоч жива, хоч не жива, у бога просила;
Ой тим мені, молодому, фортуна служила..."
"Ой Великий Луг – мій батько, А Січ – моя мати,
Та доведеться сіромасі в неволі сконати".
Ой десь взялись молодиці, хазяйські жони:
"Визволь, боже, сіромаху із сії неволі!"

Ревуть, стогнуть гори-хвилі

Стримано

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of music. The first system (measures 1-4) is in 4/4 time, with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The lyrics are: "Ре-вуть, стог-нуть, го - ри-хви - лі на си-ньо - му мо - рі;". The second system (measures 5-8) starts with a double bar line and a repeat sign. It features a key change to 6/4 time (measures 5-6) and then back to 4/4 time (measures 7-8). The lyrics are: "пла-чуть, ту-жать ко - за - чень-ки в ту-рець-кій не-во -". The third system (measures 9-12) starts with a double bar line and a repeat sign. It features a key change to 2/4 time (measures 9-10) and then back to 4/4 time (measures 11-12). The lyrics are: "лі. в ту - рець - кій не-во - лі.". The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Ревуть, стогнуть, гори-хвилі на синьому морі;
Плачуть, тужать козаченьки в турецькій неволі. (Двічі)

Вже два роки у кайданах терпнуть наші руки;
За що ж, боже милосердний, нам послав ці муки? (Двічі)

Підборкали яничари орлят України,
Підборкали, побросали живих в домовину. (Двічі)

Де ж ви, славні запорожці, сини вольной волі?
Чом не йдете визволяти нас з тяжкої неволі? (Двічі)

Ой наступала та чорна хмара

Повільно

Ой на-сту - па - ла та чор-на хма - ра, став дощ на - кра - пать:

«Бла-го-сло - ви, па-не о - та-ма - не, на - мет на - пи-на-ть.

Ой наступала та чорна хмара, став дощ накрапать:
"Благослови, пане отамане, намет напинать." (Дівчі)

Котрії дуки та багатії, ті в наметі сіли,
А котрі бідні та сіромахи – тії не посміли,
А взяли квартиру горілки з жарту та й на дощі сіли.

"Пили горілку, пили наливку, ще й мед будем пить,
А хто з нас, братця, буде сміяться, того будем бить!" (Дівчі)

Іде отаман та й від куреня, стало йому жаль,
Скинув він з себе голубий кафтан та й намет нап'яв. (Дівчі)

"Ой дай же боже, тобі, отаман, щоб вік вікував,
А що над нами, над козаками, ти намет нап'яв!" (Дівчі)

Встає хмара

Сл. Т. Шевченка

Lento mesto

Вста-є хма-ра зза Ли-ма-ну, а дру-га-я з мо-ря,
за-жу-ри-лась Ук-ра - ї - на - та - ка ї - ї до - ля!

Встає хмара з-за Лиману, а друга з моля,
Зажурилась Україна – така її доля!

Зажурилась, заплакала, як мала дитина.
Ніхто її не рятує, козачество гине.

Гине слава, батьківщина, немає де дітись,
Виростають нехрещені козацькі діти.

Україно, Україно, серце моє, ненько,
Як згадаю твою долю, заплаче серденько...

За байраком байрак

Поважно

The musical score is written for voice and piano. It consists of three systems of music. The first system (measures 1-2) is in 4/4 time, with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The second system (measures 3-5) starts with a 3/4 time signature, changes to 4/4 at measure 4, and returns to 3/4 at measure 5. The third system (measures 6-8) starts with a 3/4 time signature, changes to 4/4 at measure 7, and returns to 3/4 at measure 8. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line in the left hand and a more active melody in the right hand, often using chords and moving lines.

За байраком байрак, за байраком байрак
А там степ та могила.
Із могили козак, із могили козак
Встає сивий, похилий.

Встає сам уночі, іде в степ, а йдучи
Співа, сумно співає:
"Наносили землі, та й додому пішли,
І ніхто не згадає.

Нас тут триста, як скло, товариства лягло!
І земля не приймає.
Як запродав гетьман у ярмо християн,
Нас послав поганяти.

По своїй, по землі свою кров розлили
І зарізали брата.
Крові брата впились і отут полягли
У могилі залягтій".

Та й замовк, зажурився і на спис похилився,
Став на самій могилі.
На Дніпро позирав, тяжко плакав, ридав,
Сині хвилі голосили.

З-за Дніпра, із села, луна гаєм гула,
Треті півні співали.
Провалився козак, стрепенувся байрак,
А могила застогнала.

Така її доля

Сл. Т. Шевченка

Та-ка ї - ї до - ля... О Бо-же мій ми - лий! За що ти ка-

ра - еш ї ї, мо-ло - ду? За те, що так щи - ро во-на по-лю-

би - ла ко - заць-кі - ї о - чі?... Прос - ти си - ро-

ту! За те, що так ту! 2. Ко-го ж їй лю - див.
1. Для закінчення

Така її доля... О Боже мій милий!
За що ти караєш її, молоду?
За те, що так щиро вона полюбила
Козацькії очі?... Прости сироту!

Кого ж їй любити? Ні батька, ні неньки,
Одна, як та пташка в далекому краю.
Пошли ж ти їй долю, – вона молоденька,
Бо люде чужії її засміють.

Чи винна голубка, що голуба любить?
Чи винен той голуб, що сокіл убив?
Сумує, воркує, білим світом нудить,
Літає, шукає, дума – заблудив.

ЗМІСТ

Мирослав Стефанишин. Передмова	3
Пояснювальна записка	6
Молитва. 3 оп. «Запорожець за Дунаєм».	
Муз. С. Гулака-Артемівського	8
Добрий вечір тобі, зелена діброво	10
По той бік гора	11
Ой не знав козак	12
Гей, гук, мати, гук	14
Ой стану-гляну на чорну хмару	15
Ой літа орел	16
Їхав козак за Дунай	17
Ой сів пугач на могилі	19
Хата моя рублена	20
Ой полети, галко	21
Гей, не дивуйте, добрії люди	22
Прощай, світе, прощай, земле. Сл. Т. Шевченка	23
Розвивайся, зелений байраче	24
А у полі два дубочки	25
Б'ють пороги	26
Ой у полі жито копитами збито	27
Ой Морозе, Морозенку. Пісня про Морозенка	28
Копав, копав криниченьку	29
Скажи мені правду	30
Зажурилась Україна	31
Ой я нещасний	32
Я сьогодні щось дуже сумую	33
Ой горе тій чайці. Сл. і муз. І. Мазети	34

Та не жур мене, моя мати. <i>Запорізька жалибна козацька пісня</i>	35
Гей нум, браття, всі до зброї	36
Ой на горі та женці жнуть	37
Чи се ж тая криниченька	38
Ой лопнув обруч	39
Розпрягайте, хлопці, коні	40
Ой у полі озеречко	41
Засвіт встали козаченьки	42
Зібралися всі бурлаки	43
В Царіграді, на риночку	44
Стоїть козак на чорній кручі	45
Ой там за Дунаєм	46
Тихо, тихо Дунай воду несе	47
Наш отаман Гамалія. <i>Сл. Т. Шевченка</i>	48
Ой Січ-мати	49
Ой у полі три криниченьки	50
Вечір надворі	51
Ой у лузі та ще й при березі	52
Максим, козак Залізняк	53
Смутний вечір	54
Віє вітер	55
Стоїть явір над водою	56
Ревуть, стогнуть гори-хвилі	57
Ой наступала та чорна хмара	58
Встає хмара. <i>Сл. Т. Шевченка</i>	59
За байраком байрак	60
Така її доля. <i>Сл. Т. Шевченка</i>	61

Нотне видання

Володимир Штихалюк

Хрестоматія хормейстера

Навчально-методичний посібник

Випуск I

Частина 1

Автор-упорядник – *Володимир Штихалюк*
Комп'ютерний набір нот – *Богдана Шуманська*
Верстка – *Ольга Новарчук*

Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Georgia. Друк цифровий.
Наклад 300 прим.

Видавництво “Терен”
43025, м. Луцьк, вул. Гаврилюка, 10
Тел. 050-2956548, 096-5880970
Ел. пошта: teren.lutsk@gmail.com
teren-lutsk.com

Свідоцтво Державного комітету
телебачення і радіомовлення України
ДК № 1508 від 26.09.2003 р.

Віддруковано ПП “Терен”